

Yttrande

Stockholm 2019-10-17

Kod mot mutor - Förslag till ändring i Kod om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet (Näringslivskoden)

Svensk Försäkring är stödjande medlem i Institutet mot mutor och stöttar därmed IMMS arbete mot korruption i näringslivet och näringslivskoden. Svensk Försäkring lämnar nedan först svar på de tre frågor IMM är särskilt intresserad av att få synpunkter på. Därefter lämnar vi ytterligare kommentarer.

Finns tillräcklig flexibilitet i kodens utformning för att ta hänsyn till de skiftande förhållanden som råder i näringslivet och vid internationella förhållanden?

Svensk Försäkring anser att det inte finns tillräcklig flexibilitet i det nu mer utvecklade avsnittet om mellanhänder. Det är för detaljerat och kategoriskt för att kunna anses flexibelt.

Kodens geografiska tillämpningsområde är dessutom oklart. Koden anges vara skriven för svenska förhållanden. Samtidigt får man intrycket av att avsnittet om mellanhänder framför allt riktar sig mot situationer där mellanhanden är utländsk. Vidare anges att de etiska riktlinjer som uttrycks i koden normalt bör vara tillämpliga i en internationell kontext. Det behöver förtydligas hur koden ska tillämpas på utländska förhållanden.

Vi skulle föredra att åtminstone det som i nuvarande kod anges i B.7, om att det i utländska förhållanden får särskilt beaktas vad som lokalt anses om accepterade umgängesformer inom näringslivet, står kvar i koden och förs in i avsnitt C.

Hur uppfattas kriterierna för att lämna förmåner i de olika situationer och till de olika mottagare som anges i koden?

Svensk Försäkring anser att det behövs vissa förtydliganden. Rubrikerna till avsnitt B och C anger att de avser mottagare i olika sektorer, B för mottagare inom offentlig sektor (i vissa fall) och C för mottagare inom privat sektor. Det gör att det upp-

står tveksamhet om vilket avsnitt som blir relevant i olika situationer. Ska en anställd i offentlig sektor söka ledning i avsnitt C om motparten är inom den privata sektorn? Ska då motparten i den privata sektorn söka ledning i avsnitt B?

En förmån som ges till eller tas emot av en mottagare i privat sektor (avsnitt C) är enligt förslaget tillåten endast om den a) inte är beteendepåverkande, b) ges öppet och c) är måttfull. För att bedöma måttfullheten ska ett antal omständigheter beaktas som anges under rubrikerna mottagare, förmånen, tillfälle och affärsmässighet. Vi anser att den nuvarande koden är tydligare med att det som ska bedömas är om en förmån är otillåten och att det ska avgöras mot bakgrund av alla betydelsefulla omständigheter i det enskilda fallet. I den nuvarande koden framgår att man då särskilt ska beakta förmånens värde och art, mottagarens position och formerna för erbjudandet. Förslagen är otydligare i denna del. Exempelvis är det för oss otydligt hur mottagarens position och tillfälle ska påverka bedömningen av måttfullhet. Visserligen bör dessa faktorer påverka bedömningen av tillåtligheten av en förmån men de handlar för oss inte om måttfullhet.

Beträffande affärsmässighet uppfattar vid det som en för sträng bedömning i avsnitt C att ett annars helt relevant affärsmässigt evenemang ska anses otillåten endast för att en medföljande bjuds in. Den svåra frågan här är hur avvägningen mellan dessa ska göras och det vore bra med ett exempel.

En vanlig företeelse är sponsring. Det skulle underlätta bedömningar av förmåner kopplade till sponsring om det ges exempel på tillåtna eller otillåtna förmåner.

I avsnitt B tas mingel upp under egen rubrik på samma nivå som andra omständigheter som ska beaktas för att bedöma måttfullhet. Det är visserligen bra att denna företeelse berörs, men det borde snarare vara med som ett exempel, t.ex. under rubriken arbetskoppling.

Det är bra att det är tydligt vilka förmåner som alltid kan anses beteendepåverkande och aldrig bör vara tillåtna. Mot den bakgrunden kan det sättas i fråga att bagatellartade fall kan accepteras. I både avsnitt B och C nämns vidare som en otillåten förmån sådana som kan medföra att givaren får en hållhake på mottagaren. Vi håller så klart med i detta men anser att det kan göras mer generellt genom att behålla den nuvarande lydelsen, dvs. att det ska gälla förmåner som är förenade med villkor om en motprestation (och inte är godkänt av arbetsgivaren).

Ges tillräcklig ledning för kontroll av mellanhänder och finns det anledning att ta med även andra aktörer, såsom leverantörer?

Det är inte tydligt vilka som anses som mellanhänder i koden. Bedömningen i den frågan har stor betydelse för att bedöma relevansen i den omfattande regleringen som föreslås. Som vi uppfattar det avser koden att fånga den situationen att det kan bli fråga om vårdslös finansiering av mutbrott. Det skulle underlätta tillämpningen om det ges exempel på vilka situationer som avses, i stället för eller som komplettering till vad som anges om vilka mellanhänder som kan vara relevanta. Framför allt vore det bra med ledning i hur man ska se på kriteriet att man ställer

egendom eller tillgångar till någons förfogande. I vilka fall kan t.ex. förskottsersättning för kommande arbete omfattas?

Vi är av uppfattningen av t.ex. vanlig outsourcing och sedvanliga leverantörer vilka erhåller normal ersättning för det uppdrag de ska utföra inte bör anses som mellanhänder i detta sammanhang. Sådana uppdrag bör inte heller omfattas av den reglering som föreslås.

Sett till helheten i koden så anser vi att avsnittet om mellanhänder har fått en oproportionerligt stor omfattning.

Se även vad vi anger om internationella förhållanden ovan.

Det föreslås att det ska finnas en särskilt utsedd person som har ansvar för att det finns ett system för att utvärdera mellanhänder och för att kontroller görs. Vi utgår från att det som avses är att företaget ska tydliggöra ansvar och roll och inte att det måste vara en helt oberoende person.

Vem riktar sig koden till?

Kodens tillämpningsområde har ändrats från att gälla företag som är bokföringskyldiga till att rikta sig till företag som bedriver näringsverksamhet. Det är oklart om någon skillnad är avsedd och det vore tydligare att som tidigare ange att den gäller för bokföringsskyldiga.

Förebyggande åtgärder

De olika delarna av koden bör hänga samman och avsnittet om förebyggande åtgärder behöver därför samordnas bättre med övriga avsnitt. Här, till skillnad mot i övriga avsnitt, är det korruption och inte mutor som ska förebyggas. För att få ett logiskt sammanhang i koden bör därför också detta avsnitt fokusera på mutor. Det finns också en viss överlappning som bör tas bort, t.ex. att det ska finnas system för kontroll av mellanhänder vilket redan framgår i avsnittet om mellanhänder.

Det föreslås att innehållet i antikorrupcionspolicyn bör kommuniceras externt. Vi anser att det kan motverka att ett företag är tillräckligt tydlig i policyns innehåll. Det väsentliga är att det finns en intern tydlighet så att de anställda är väl bekanta med policyns innehåll.

Vi har inte någon invändning mot förslaget att företag bör ha rutiner för att hantera risker för mutor förknippade med andra tredje parter än mellanhänder. Vi förutsätter att dessa rutiner inte behöver vara så omfattande som de som föreslås för mellanhänder.

Alla "seriösa" rapporter ska enligt förslaget följas upp och utredas. Det går inte att utan en utredning bedöma om en rapport är "seriös". Om det visar sig att innehållet i rapporten inte är tillförlitligt eller korrekt, om det är det som avses, så kan en utredning så klart upphöra och någon uppföljning behöver inte ske.

Det för långt att kräva att företaget ska ha interna kontrollsystem för att säkerställa implementeringen av de förebyggande åtgärderna. Det torde vara något som kan hanteras av t.ex. internrevisionen.

Förhållandet till branschkode

Nuvarande kod behandlar förhållandet till branschkode på ett tydligt sätt. Vi föreslår att motsvarande ska tas in i den föreslagna koden.

Implementeringstid

Det sägs inte något i förslaget om när den nya koden ska börja tillämpas. Det kan ta viss tid att justera befintliga interna regelverk och organisation vilket det bör tas hänsyn till.

Svensk Försäkring

Johan Lundström

Svensk Försäkring

Lena Friman Blomgren